

Babicz, Józef

Jubileusz 500-lecia urodzin Georgiusa Agricoli: 1494-1555. Chemnitz 24-27.03.1994

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 39/3 - 4, 208-209

1994

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

riach francuskich. Terminologię oparł na niedochowanym do dziś projekcie Ludwika Platera. W przeciwieństwie do nauki rosyjskiej, uczeni polscy pozostawali pod wpływem nauki francuskiej, a wpływy niemieckiej i rosyjskiej znajdujemy dopiero w późniejszych latach. W 1808 r. opublikowane zostało polskie tłumaczenie wydanego już uprzednio w wielu krajach podręcznika Antoine de Fourcroy *La philosophie chimique*. W Polsce w przeciwieństwie do innych krajów, nie było w XVIII w. praktycznie żadnych naukowych laboratoriów chemicznych.

W końcowej dyskusji stwierdzono, że Warsztaty pokazały, jak czynniki ekonomiczne i polityczne, a także narodowe oraz tradycje naukowe wpływały w poszczególnych krajach na przyjmowanie nowych poglądów chemicznych. Dyskusje w trakcie Warsztatów dotyczyły w znacznej mierze problemu rewolucji naukowych, a ich wnioski były na ogół zgodne z poglądami przedstawionymi przez p. Bernadette Bensaude-Vincent w referacie kończącym Kolokwium Lavoisierowskie.

Obie konferencje uzupełniały się. Ich zadaniem było przedstawienie działalności i wpływu Lavoisiera. Kolokwium wypełniło pierwsze z tych zadań. Warsztaty – drugie z nich.

Roman Mierzecki
(Warszawa)

JUBILEUSZ 500-LECIA URODZIN GEORGIUSA AGRICOLI: 1494–1555.
CHEMNITZ 24–27.03.1994

500 rocznica urodzin twórcy teorii i praktyki nowożytnego górnictwa obchodzona była w saksońskim mieście Chemnitz, miejscu działalności Agricoli, bardzo uroczyście. Na bogate, pięciodniowe obchody złożyły się zarówno posiedzenia naukowe z 51 referatami (na posiedzeniach plenarnych i w sekcjach), imprezy kulturalne, jak i wycieczki do historycznych miejsc renesansowej kultury i górnictwa (Freiberg). Referaty odzwierciedlały wszystkie aspekty życia prywatnego i publicznego Agricoli, opanowanych przez niego gałęzi wiedzy (geologii, medycyny, farmacji) i ich zastosowaniom praktycznym. Wiele miejsca poświęcono historycznym kontekstom działalności Agricoli, politycznym i kulturowym uwarunkowaniom, jego nowatorskiemu wkładowi do różnych dziedzin nauki i wreszcie terytorialnym zasięgom jego wpływu.

Spośród dzieł wielkiego jubilata na szczególną uwagę zasługuje *Georgius Agricola vom Bergwerk 12 Bücher* (reprint wydania z 1557 r. wraz z biografią) oraz *Georg Agricola von Berg-und Hüttenwesen mit 273 Holzschnitten* (reprint z 1928 r.). Wśród biograficznych opracowań uwagę zwracają: Ines Helga Hoffnung: *Glauchau. Eine literarische chronik. Geschichtsbilder aus dem Geburtsort Agricolas*. (1994), *Georgius Agricola. Bilder aus dem Leben eines deutschen Humanisten* Hans Fischer, Quedlinburg 1994; *Auf den Spuren der Vergangenheit chemnitzer Geschichte. Chemnitz – eine Station im Leben de Dr. Georgius Agricola. Darstellungen und Dokumente*. Chemnitz 1983; Gisela-Ruth Engelwald: *Georgius Agri-*

cola, Stuttgart-Leipzig 1994; *Georgius Agricola und Reflexionen in erzgebirgischer Schnitzerei*, Chemnitz 1993. Do wydawnictw tych dochodzą ponadto opublikowane *Dokumenty z Archiwum miasta Chemnitz dotyczące Agricoli i jego Rodziny*. Chemnitz 1994. Ponadto wręczone uczestnikom streszczenia referatów sesji pozwalają sądzić o ich wielkiej wartości.

W Polsce ten wielki jubileusz renesansowego uczonego skwitowano jedynie niewielką wystawką w Muzeum Ziemi PAN. Znacznie lepiej natomiast uczczono 400 rocznicę jego śmierci. Po odbyciu sesji naukowej, Polska Akademia Nauk wydała pracę zbiorową w I tomie „Monografii z Dziejów Nauki i Techniki” – *Georgius Agricola 1494–1555. Górnik, metalurg, mineralog, chemik, lekarz*. Wrocław 1957. We wstępie podkreślono zarówno udział w uroczystościach na terenie ówczesnej NRD w Karl-Marx-Stadt, jak i znajomość dzieł Agricoli w Polsce w epoce Odrodzenia. Zgodnie ze spisem treści publikacja ta zawierała: Benedykt Zi ent a r a : *Górnictwo i hutnictwo środkowo-europejskie w dobie działalności Agricoli*; Kazimierz Ma ś l a n k i e w i c z : *Georgius Agricola (1494–1555). Życie i dzieła*; Włodzimierz H u b i c k i : *Georgius Agricola jako chemik*; Jerzy P i a s k o w s k i : *Metallurgia w XVI wieku w świetle dzieła Agricoli „De re metallica”*; Aleksander K r u p k o w s k i : *Polskie metody wytwarzania w XVI wieku według Georgiusa Agricoli*; *Wykaz prac Georgiusa Agricoli. Bibliografia*. Była to pierwsza pełniejsza książka o Agricoli, w nakładzie 900 egzemplarzy, który został zupełnie wyczerpany. Wówczas zapowiedziano prace nad szczegółowym opracowaniem wkładu Agricoli do poszczególnych dziedzin górnictwa i przekład jego dzieł rozpoczęty przez inż. Majewskiego, lecz przerwany na skutek jego śmierci. Pozostajemy więc przy przekładzie polskim *De veteribus et novus metallis* w opracowaniu Majewskiego, „Hutnik” t. III, 1930 i t. IV, 1931, a także oddzielnie, Katowice 1931.

Józef Babicz
(Warszawa)

TOWARZYSTWO GEORGA AGRICOLI POPIERANIA HISTORII NAUK
PRZYRODNICZYCH I TECHNIKI (GEORG-AGRICOLA-GESELLSCHAFT ZUR
FÖRDERUNG DER GESCHICHTE DER NATURWISSENSCHAFTEN
UND DER TECHNIK E.V.)

W marcu 1994 r. minęło 500-lecie urodzin Georgiusa Agricoli, wybitnego uczonego epoki Odrodzenia; jego imię nosi jedno z towarzystw niemieckich, mające na celu popieranie działalności w zakresie historii przyrodznawstwa i techniki (Georg-Agricola-Gesellschaft). Warto zatem przybliżyć czytelnikowi polskiemu zarówno działalność Towarzystwa, jak i sylwetkę uczonego patrona, występującego powszechnie pod przybranym nazwiskiem łacińskim.

Georg Pauer¹ urodził się 24 III 1494 r. w powiatowym mieście Glauchau (Saksonia), jako syn zamożnego sukiennika². Przemysł włókienniczy dominował w tym